

MP 218Zk Dějiny právního myšlení – zkušební okruhy (letní semestr šk. r. 2005/2006)

I.

1. Pojem a základní struktura filosofie práva.
2. Hard case (tzv. neobvyklý případ), vysvětlit pojem, rozdíl od tzv. soft case. Souvislost rozhodování o hard case a filosofií práva.
3. Pojem legitimacy práva.
4. Typy pozitivněprávních učeních (Ota Weinberger)
5. Typy pozitivněprávních učeních (Robert Alexy)
6. Typy přirozenoprávních učeních.
7. Pozitivněprávní učení orientovaná na účinnost.
8. Pozitivněprávní učení orientovaná na platnost.
9. Teorie společenské smlouvy.
10. Radbruchova formule.
11. Fuller a jeho koncepce přirozeného práva.
12. Dworkin a jeho koncepce přirozeného práva.
13. Právní pozitivismus 19. století: anglosaský proud (Bentham, Austin), evropský kontinentální proud (Bergbohm).
14. Ryzí nauka práva (Kelsen, Weyr).
15. Hartova koncepce právního pozitivismu.
16. Distinkce mezi iusnaturalismem a právním pozitivismem.
17. Verdroß: teze institucionálního sepejetí práva a morálky.
18. Institucionalistický právní pozitivismus.
19. Třídění případů obsahového napětí mezi právem a morálkou.
20. Imperativ nezměnitelnosti materiálního ohniska ústavy (čl. 9 odst. 2 Ústavy ČR) – metafyzický appendix pozitivního práva.
21. Zdroje, hlavní teze a nejvýznamnější představitelé pojmové jurisprudence.
22. Účel práva a účel v právu. (Jhering, Radbruch, Samuelson, individuální a kolektivní dobra, rozlišení z hlediska úhlu pohledu).
23. Právní realismus – role soudů při řešení otázky „Co je právo?“.
24. Poznatelnost účelů a předvedění interpreta. Kolize a hierarchie účelů.

II.

25. Kognitivistické a non-kognitivistické koncepce právní normy.
26. Platnost, druhy platnosti a problém kolize platností právní normy.
27. Teorie norem z ontologického hlediska.
28. Reprodukce, svoboda a moc: definiční východiska pojmu právní normy.
29. Znaký právních norem (genus proximum a differentia specifica).
30. Struktura právní normy.
31. Regulativ a regulativní věta.
32. Právně-normativní modality (pojmy příkaz, zákaz).
33. Právně-normativní modality (dovolení).
34. Bilaterální a unilaterální dovolení.
35. Právní norma jako příkaz.
36. Logické vymezování právních principů.
37. Obsahové vymezování právních principů.
38. Právní principy: Dworkin a Alexy (shodné a rozdílné znaky jejich koncepcí).
39. Kolize principů (zásada proporcionality).
40. Humova teze a problém pravdivosti norem.
41. Rozdíl mezi bytím a mětím.
42. Jörgensenovo dilema a jeho vyústění.
43. Pravdivost a význam pravdy v právu.
44. Kelsenovo pojetí pravdy ve vztahu k normě.
45. Problematika důkazu.
46. Kategorie úplnosti a rozpornosti v právu.

III.

47. Právní jazyk.
48. Právní hermeneutika – napětí mezi kognitivismem a decisionismem v aplikaci práva (škola volního práva, zájmová jurisprudence vs. pojmová jurisprudence).
49. Dworkin: „One Right Answer“ Theory.
50. Mezery v právu a jejich „vyplňování“.
51. Základní konstrukce právního argumentu.
52. Metody výkladu – řešení rozporu ve výsledku výkladu, docíleného jednotlivými výkladovými metodami.
53. Spravedlnost formální a materiální.
54. Spravedlnost a rovnost.

55. Spravedlnost a relativita morálky.
56. Zákonná a nadzákonná spravedlnost.
57. Rawls vs. Nozick, aneb společenská smlouva vs. neviditelná ruka.
58. Napětí mezi spravedlností a efektivností.
59. Spravedlnost obecná a individuální.
60. Spravedlnost jako kontextuální přiřazování dober a břemen.
61. Rovnost v spravedlnostním úsudku.
62. Spravedlnost jako dvojí rovnost (rovnost kontextu a rovnost obecností).
63. Spravedlnost a akceptovatelnost hledisek odlišování.
64. Hierarchie břemen a dober a míra jejich kongruence.
65. Spravedlnost jako předmět institucionální aktivity.
66. Spravedlnost jako výsledek, spravedlnost jako procedura.

Literatura ke zkoušce:

- Weinberger, O. Norma a instituce (Úvod do teorie práva). Brno : Masarykova univerzita, 1995,
- Holländer, P. Nástin filosofie práva. Praha : Všehrad, 2000,
- Holländer, P. Ústavněprávní argumentace. Praha : Beck, 2003,
- Holländer, P. Materiální ohnisko ústavy a diskrece ústavodárce. Právník, č. 4, 2005, s. 313 – 336.
- Holländer, P. Logická hodnota „platnosti“ noriem ako možné riešenie Jörgensenovej dilemy? Právník, č. 3, 1993, s. 203 – 228.
- Knapp, V. Právní pojmy a právní terminologie. Státní správa, č. 1, 1978,
- Knapp, V. Některé otázky tvorby tezauru automatizovaného systému právních informací (Poznámky o právním jazyku). Právník, č. 1, 1979, s. 56 – 74.
- Weyr, F. Úvod do studia právního (normativní theorie). Brno : Masarykova univerzita, 1994.

Doporučená literatura:

- Hart, H.L.A. Pojem práva. Přeložil Petr Fantys. Praha : Prostor, 2004,
- Dworkin, R. Když se práva berou vážně. Přeložil Zdeněk Masopust. Praha : OIKOYMENH, 2001.
- Fuller, L.L. Morálka práva. Přeložil Jiří Přibáň. Praha : OIKOYMENH, 1998,
- Hart, H.L.A. Právo, sloboda a morálka. Přeložil Alexander Brörtl. Bratislava : Kalligram, 2003.

- Kelsen, H. Všeobecná teorie norem. Přeložil Milan Kubín. Brno : Masarykova univerzita, 2000.
- Weyr, F. Základy filosofie právní. Brno : A. Píša, 1920.
- Kelsen, H. Ryzí nauka právní. Praha : Orbis, 1933.